

Estampació de peixos: gyotaku

(Recomanat per a educació primària i secundària)

Nota: abans de fer l'activitat, recomanem consultar la xerrada TED sobre la tècnica gyotaku:

<http://ed.ted.com/lessons/gyotaku-the-ancient-japanese-art-of-printing-fish-k-eri-ca-dodge>

Material:

- Peix d'escata (llisa, boga, pagell, roger, sarg...). Per començar, va millor el peix d'escata, però també pots provar de fer servir altres tipus de peix, com per exemple el verat, el congre, el tapaculs..., o fins i tot mol·luscs i crustacis!
- Paper secant, paper d'arròs o bé paper de gravat, encara que pots provar amb tot tipus de paper.
- Agulles de cap o punxons.
- Pinces d'estendre.
- Corda.
- Cullereta.
- Pinces.
- Guants (opcional).
- Pinzells i paletines.
- Vas de precipitats, got o recipient similar.
- Goma aràbiga (aglutinant).
- Argiles vermelles i ocres.
- Tinta de sípia o calamar.
- Aigua.
- Ganivet.
- Superfície de suro o porexpan.

On pots aconseguir el material?

La majoria de productes (com la goma aràbiga, les argiles o el paper d'arròs) es poden trobar en una botiga d'arts o manualitats.

Procediment:

- 1) Preparació de la tinta i les pintures (a partir de pigments naturals):
  - a. Aboca en un vas de precipitats o un recipient similar una cullerada (de la mida d'una cullereta de postres) de l'argila en pols (color vermell/marró/ocre) o bé de la tinta de calamar o de sípia (color negre), en funció del color desitjat.
  - b. A continuació afegeix-hi goma aràbiga (substància aglutinant) i remena-ho. S'ha d'aconseguir obtenir una solució de consistència líquida però alhora densa i una mica pastosa.

Aparença de la pintura un cop preparada, en aquest cas utilitzant argila. Imatge editada a partir de: <http://www.santgregori.org/index.php/serveis/raco-de-pares/noticies/94-noticies-2014-2015/1004-l-art-del-gyotaku>

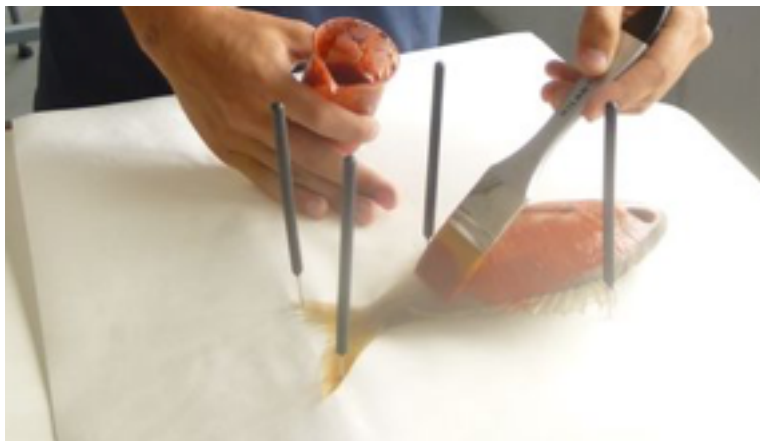
- 2) Preparació del peix:
  - a. Neteja la superfície del peix amb aigua i deixa-la assecar.
  - b. Un cop sec, treu els ulls del peix. Per a aquest pas, ens podem ajudar d'unes pinces i/o un ganivet.
  - c. Situa el peix en una superfície plana de suro o porexpan i, amb l'ajuda d'unes agulles de cap o punxons, separa i tiba les aletes. Cal fer visible del tot el contorn del peix.

Aparença del peix un cop preparat; es pot veure amb claredat el seu contorn. Imatge editada a partir de: <http://www.santgregori.org/index.php/serveis/raco-de-pares/noticies/94-noticies-2014-2015/1004-l-art-del-gyotaku>

3) Pintar el peix:

- a. Amb l'ajuda d'un pinzell gruixut, pinta tota la superfície del peix amb alguna de les tintes naturals prèviament elaborades, de manera que la pintura quedi distribuïda homogèniament. Ens podem ajudar d'un pinzell més fi, d'unes paletes o bé dels dits per fer arribar la tinta/pintura arreu de la superfície del peix.

Com has de pintar el peix amb la pintura preparada prèviament. Imatge editada a partir de: <http://www.santgregori.org/index.php/serveis/raco-de-pares/noticies/94-noticies-2014-2015/1004-l-art-del-gyotaku>

- 4) Impressió/estampació en el suport (paper d'arròs o d'altres):
- Agafa un retall de paper d'arròs, paper secant o paper de gravat d'una mida adequada al peix que volem estampar/«imprimir», i tot seguit cobreix el peix sencer amb el paper.
  - A continuació pressiona suaument el paper sobre el peix, al mateix temps que mous lentament les mans des del centre cap a la perifèria (com si acaróssim el peix), notant cadascuna de les seves parts: llom, aletes, conques orbitals, cap i cua.
  - Ens hem d'assegurar que totes les parts del peix que tenen tinta o pintura queden marcades en el nostre suport de paper.

Estampació del peix sobre paper secant. Imatge editada a partir de: <http://www.santgregori.org/index.php/serveis/raco-de-pares/noticies/94-noticies-2014-2015/1004-l-art-del-gyotaku>

- 5) Treu el paper, comprova l'estampació i asseca el gyotaku:
- Amb l'ajuda d'unes pinces i els dits, enretira el paper emprat i comprova que la pintura s'ha imprès de forma homogènia en el suport utilitzat, i que la forma o «petjada» del peix ha quedat ben marcada i impresa: ja tenim el nostre gyotaku!
  - Penja el gyotaku d'un fil d'estendre, amb pinces, i deixa'l assecar.

Assecament dels gyo-takus. Imatge editada a partir de: <http://www.santgregori.org/index.php/serveis/raco-de-pares/noticies/94-noticies-2014-2015/1004-l-art-del-gyotaku>

Altres suggeriments:

- 1) La tinta negra també es pot elaborar de dues maneres més:
  - a. El pigment negre es pot aconseguir amb tinta xinesa líquida, aigua i aglutinant (goma aràbiga).
  - b. També es pot comprar la tinta xinesa en barra sòlida (coneguda amb el nom de *sumi*) i una pedra de moldre tinta (anomenada *suzuri*). S'ha d'aconseguir elaborar una pasta de tinta xinesa: en primer lloc, caldrà mullar la pedra de moldre tinta perquè hi llisqui amb facilitat la barra de tinta, i també la barra de tinta per estovar-la; en segon lloc, caldrà rascar la barra de tinta xinesa amb la pedra de moldre tinta per tal d'aconseguir la pasta de tinta xinesa. Finalment, la tinta aconseguida s'ha de barrejar amb l'aglutinant.
- 2) També es poden emprar colorants alimentaris per tintar els peixos.

Agraïments: Oriol Brugarolas i Dolors Valls (Escola Sant Gregori, Barcelona)